

Nro. 39.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből, Kedden Május 14-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

Minekutánna felségesen uralkodó Fejedelmünk Eő Csász. Kir. Felsege, e' folyó Május 8-ik napján, este felé, Austriai jószágaiból szerentséssen vissza jött vólna, egyenessen a' Laxenburgi nyári múlató palotájába ment. Császárné Eő Felsege is, a' ki azon napon jött vissza Brünnből Morva Ország fő városából, dél után oda, az az Laxenburgba ment, hogy a' Csász. Kir. familiával egyetemben az egész nyarat ott tölthesse el.

E' folyó Május 3-ikán, mint a' kereszt feltalálásának napján, Császárné Eő F.ge, mint a' tsillagos dámak Rendjének leg főbb Patronája, következő dámakat méltoztatott abba fel venni: Má.

ria Austriai Csász. fő Herczeg asszonyt, Magyar és Cseh Országi Kir. Herczeg Asszonyt — herczeg *Auersperg Aloysia* született Clam - Gallas Grófnét; *O-Birn Terézia* Grófnét, a' Fels. Szaksoniai Herczeg Asszony Mária Anna udvari dá-máját; *Herberstein Molike Aloyzia* Grófnét, szül. *Krakowszky Kollowráth* Grófnét; *Komorowszka Felicitas* Grófnét, szül. *Michalowska* Grófnét; *Wrbna Bortála* Grófnét szül. *Erdödy* Grófnét; *Marcolini Augusta* Grófnét, szül. *Cavriani* Grófnét; *Crenvillei Falliot Judit* Grófnét, született *Poutet R. Sz. B. Bárónét*; *Collaito Carolina* Grófnét, szül. *Nogarolla* Grófnét; *Herberstein Henrietta* Grófnét, szül. *Salm-Neuburgi R. Sz. B. Bárónét*; *Teleky Károlina* Grófnét, szül. *Teleky* Grófnét; *Lazanzky Filippina* Grófnét, szül. *Perény* Bárónét; *Báró Orczinét* szül. *Pejasevich* Grófnét; *Baró Hoch . eg Wilhelminát*, Cs. Kir. udvari Dámát; *Brigidó Aloysia* Grófnét; szül. *Nadasdy* Grófnét; *Bar. Szerdahelyi Józsefát* szül. *Lilien* Bárónét; *Attems Mária* Grófnét szül. *Thurn és Valsasina* Grófnét; *Bár. Seldern Karolinát*, szül. *Festetits* Grófnét; *Gr. Wenkheim Barbarát*, szül. *Palffy* Grófnét; *Gr. Pálffy Jozefinát*, szül. *Erdödy* Grófnét; *Gr. Ne-berg Teréziát*, szül. *Pola* Grófnét; *Bár. Gabelkoven Jozefát*, szül. *Dietrichstein* Grófnét; *Almássy Mária Teréziát*, szül. *Kempelen* Asszonyt; *Klobusiczky Máriát*, szül. *Semse* Asszonyt.

A' Magy. Kurir 37-ik számú darabjának 482-ik lapján említettük, hogy egy ide való orvos Doktor *Heinrich* ur olly eszközt talált fel, melyből minden Indiai Indigo nélkül a' legszebb setétkék festéket lehet készíteni. Ennek a' talalmány-

nak szoros megvizsgálását Gróf *Saurau* Ausztriai Helytartó Báró *Jacquin* és *Prechtel* híres Professor Urakra bizta, a' kik úgy találták, hogy a' Heinrich Ur talalmánya a' napkeleti és napnyugoti Indiai Indigótól semmiben sem különbözik, és hogy avval szinte úgy lehet gyapjat, selymet, gyapotot, vásznat és egyebet festeni, mint az Indiai Indigóval, következésképpen ennek nem surrogatuma, hanem valóságos Indigó, mellyet, ha szinte az Indiai Indigó, minden vám nélkül bébotsattatna is, még is sokkal óltsobban meg lehetne venni, mint az idegen indigót. Annak készítése a' Heinrich úr methodusa szerint olly együgyü és bátorságos, hogy ahoz kevés költség kivantatik, és nem lehet attól tartani, hogy a' jelenvaló bánásnak valamely rossz következése lehetne. Ha ez az Indigó készítése lábra állhat, és ha a' bal vélekedés ellentnem áll, valamint a' nádmezből, úgy az Indigóból is kevés jövedelme lesz Angliának ezután.

Mellesleg jegyezzük meg itten, hogy Amérikában, nevezetessen *Péru* országnak felső részében a' földi almának (krompinak) olly neme is találtatik, melly nem enni való, hanem a' mellynek nedvességével, a' leg szebb setetkék és viola színű festeket készítenek az Indusok. Ez a' földi alma neme Európában még eddig ismeretes nem volt.

Frantzia Birodalom.

Ama híres Frantzia Generál *Dumourier*, a' Párisi Zsurnálok szerint, Grenada Országnak egy kis és homályos városkájában megholt. — Azok a' Frantzia hadi tisztek, a' kik az Eckmüli herczeg Marsal *Duvoust* osztály seregétől, a'

múlt télen szabadtsággal hazabotsáttattak, most ahoz mind vissza mennek, és mivel az északi Németországban lévő hadi nép számos, mások botsattatnak hazájokba öt vagy hat hólnapra.

A' jövő Junius 2-ik napjára, a' mellyentudniillik a' Római Király a' Párisi fő templomban meg kereszteltetni fog, mind ott, mind minden Frantzia Országi népesebb 's nevezetesebb városokban fényes készülétek tétetnek, a' melly innenpre valamint Frantzia Országból, úgy más külföldi birodalmakból is sok urak gyüllönök öszve. — A' 28-ik Aprilisi *Journal de l'Empire* tzimú Párisi Zsurnál böven le írja azon tzeremoniát, melly a' Római Király közönséges kereszteltetésének napján fog tartatodni; de mivel addig sok megváltozhatik, mi annak Erd. Olvasóinkal való közléset akkorra halasztyuk, a' midőn végbe fog menni.

A' belső dolgokra ügyelő Frantzia Minister *Montalivet*, a' Strasburgi fő Polgármesternek küldött levelében nékie azt adta tudtára, hogy a' Fels. Császár és Király a' Római Király meg kereszteltetésére a' jövő Pünköstinnepének 2-ik napját rendelte légyen, és azt akarja, hogy azon osztálybéli minden városoknak polgármesterjeik azon innepre Párisba jelennyenek meg. — A' Strasburgi municipalitas, az az, polgári Előjárók, azoknak a' 10 hajadonoknak, mellyek a' Római Király születésének emlékezetére érdemes Frantzia katonákkal öszve házasodnak, egyen egyen 600 frankot rendelt menyegzői ajándékúl:

Eszaki Európa.

A' múlt pénteken félbe maradt Berlini tudósításnak további folytatása. — Ennekelőtte, a'

mig a' Prussziai Birodalom régi virágzó állapot-
 jában volt, hét Universitások, vagy fő iskolák
 voltak abban, úgymint 3 luterána *Hálában*, *Er-
 langában* és *Königsbergben*, két réformata, u. m.
 az *Oderai Frankfurtban*, és *Duisburgban*, és két
 katolika *Brezlauban* és *Culmban*. — Mivel a' Jé-
 nai szerentsétlen ütközet után sok szép tartományi-
 tól és várositól megfosztatott a' Prussziai Monár-
 kia, azért tsak három Universitas leszen abban
 ennekutánna, úgymint a' *Berlini* Brandenburgiá-
 ban, a' *Königsbergi* Prussziában, és a' *Breszlai*
 Sziléziában. Az *Oderai Frankfurti* el fog töröl-
 tetni, és az abban volt Professorok a' nevezett
 három Universitasra fognak fel osztatni. — A'
Berlini Universitasban a' múlt ősszel a' közönsé-
 ges tanítások már el kezdődtek, és mingyárt ak-
 kor a' Tanitoknak száma 32-re, a' tanulóknak
 500 ra ment. A' népes városokban lévő Univer-
 sitások, az ifjúság pallérozásra nézve alkalmato-
 sabbak, de az erköltsökre nézve károsabbak az
 apró városokban lévő Universitasoknál.

A' *Berlini* Kir. udvar igen baratságos lábon
 lenni láttatik a' *Párisi* Csász. udvarral. Annak
 bizonyosságára, hogy a' Prussziai Fels. Király a'
 száraz Európa alkotmányát egészen bé vette, és
 hogy azt tellyes tehetsége szerént feltartani ki-
 vánnya, sok hadi népet küldött a' *Balthicum* ten-
 ger partyára. Annak a' cordonnak, mellyet azon
 tenger mellett vontak a' Prussziai hadi seregek,
 két vége van; első, hogy az Anglusoknak oda-
 való kiszállásokat meg akadályoztathassák, má-
 sodik, hogy az Anglus portékáknak titkon leendő
 kirakását meg ne engedjék. — Egy újobban ki-
 adott Kir. rendelés által, az Anglusokkal való

világos és titkos levelezés, és egyet értés keményen megtiltatott, mellyet a' ki által hág, nagyon meg büntettetik. — A' Berlini Kir. udvarnál lévő Frantzia Császári követ Gróf *St. Marsan*, a' múlt Aprilis 15-ik napján igen fényes bált és vendégséget adott a' Római Király születése napjának meg tisztelésére. Minden Kir. Herczegek, Herczeg Asszonyok, Ministerek, külföldi követelek, fő rangú személyek jelen vóltak azon, számszerént, mintegy három ezren; a' vendégség és bál az opera házban tartatott. A' Frantzia Császár, Császárné és a' Római Király egéssegéért leg elsőben is a' Prussziai korona herczeg üresítette ki a' boros poharat.

D á n i a.

Koppenhagából April. 27-kén ezt irták: Az Anglus hadi hajós sereg, melly néhány esztendőktől fogva, mihelyest a' tavaszi kedvező idők engedték, azonnal megszokott a' Svétzia és Dánia között lévő tengereken jelenni, most ismét megjelent 25 Linea hajókkal ugyan azon tengeren. Azt jegyzették meg, a' kik ezen hajós sereget látták, hogy az Admirálishi hajó a' Svétziai nagy zászló alatt evez, melly azt a' régólta minden felé szárnyaló hírt láttatik megvalóságosítani, hogy a' Svétziai volt Király Gustáv ezen hajón légyen. Mondják, hogy mostanában Anholt szigetére szándékozik kiszállani. Ez a' nagy hajós sereg Vingoe mellett Gothenburgtól nem messze mutatta-meg magát.

Török Birodalom.

A' 80 esztendő's Nagy Vezér *Jusuf* vénsége és gyakorta való erőtlenségei miatt, azon fényes hivataljától megfosztatott, 's helyette *Ahmed Aga*

volt *Ibraili Basa* emeltetett azon fő hivatalra, a' kitől még a' Romiliai Basák, és a' Jantsárok is félnek és rettegnek. A' volt nagy Vezér a' Török Császár fő lovász mesterétől hozzá küldött firmánt egész megnyugovással vette, és a' birodalom nálla volt tzimereit az új Nagy Vezérnek tsendesen által adván Demotikába ment számkivetésbe, a' hol az 1709-ik esztendőben történt szerentsétlen Pultavai verekedés után *XII. Károly* Svétziai Király több hólnapokat töltött el, és azon idő pontyától fogva mindenkor hires város volt.

Az oda számkivetésbe küldött nagy Vezér ifjú korában igen derék vitéz ember volt, az 1788-ik esztendőben a' Török armadiátkommandirozta, 's avval a' Temesvári Banátban bé ütni igyekezett. Azon háború előtt keményen viselte magát. Egyszer egy kereskedőnek, a' talpaira, a' ki a' maga portékáit a' meghatározott árron felül adta el, vas patkokat ütett, és azokkal egy darab földön menni parantsolta, melly miatt kevés napok múlva megholt. — Egykor egy Európai követtel a' Konstantzinápolyi útzakon keresztül lovagolván, hirtelen meg állott, és egy kenyérsütőt, a' kit a' kenyér rossz mértéke miatt gyakran meg intetett, és megbüntetett, engedetlenségéért az égő sütő kementzébe, vettetett, mellyet az Európai követnek meg beszélvén, ez azt mondotta, hogy ő ezt a' büntetést felette keménynek tartya, mellyre *Jussuf Basa* így szollott, az igaz hogy kemény, de másokra nézve hasznos, és tanító példa. — Az új Nagy Vezér *Ahmed Aga*, a' múlt Aprilis 4-ik napján Drinápolyból a' Sumloui Török táborba menvén, a' Török Császár parantsolatjára annak fő kórmányát kezére vette. A' Várnai katonasörizetnek meg erősítésére a' Török Császár testőrző Sereg, az úgy nevezett Bostangik közzül 500 ember küldetett.

Előszöri Hiradás.

Tekint. Benedekfalvai *Kiszel Pál* Magyar Kir. Udvarnok (Aulae Regiae Familiaris) és Udvari Agens Úr, mind azoknak, a' kik vele valamely egyességben vannak, tudtokra adni kívánnya, hogy eddig való szállását megváltoztatván, most tulajdon maga hazába költözött, melly a' belső városban, a' lakatos útzában (in der Goldschmidtgasse) a' 632-ik szám alatt, az arany fogoly tzimmerű házban vagyon, a' hol a' nevezett Úr; a' harmadik emeletben lakik.

T u d o s i t á s.

Elkészült már a' Magyar-Német és Német Magyar Lexiconnak Második megbővített és megjobbított kiadása, a' mellyhez ez úttal ismét új és valamivel kisebb nemű betűket öntet ettem, hogy ez általa' könyv a' bővítés mellett is, az elébbeninél kevesebb árkusokra öszveszoríttathassék, és az ára, az idők mostoha környüllállásai között mégis szenvedhető legyen. Az egész Munkának az ára magamnálitt helyben 18 forint, a' Könyvárosboltokban 22 forint. Ezen Lexiconnak külön egyik Része sem adódik el.

A' Német Grammatikának Negyedik kiadása sajtó alatt vagyon, és a' jövő Medárdusnapi Pesti Vásárra ez is elkészül. Az arra öt forint lesz. A' kik ezen itt nevezett könyvekből valamely Oskola számára kívánnának több Nyomtatványokat vitetni, vagy mint Könyvárosok és Könyvkötők azokat eladás végett akarnák megszerezni: által vehetik az Exemplárokat az itt kitett áron Pesten Rézmetsző Karacs Ferencz Úrnál, kinek lakása vagyon a' Hatvani kapu előtt az Ősz Úttzában, a' maga házában az első emeletben. — Az idők környüllállásai kívánják, hogy ezek a' könyvek tsak kész pénzért adassanak a' feljebb kitett áron, mellyet ezennel előre jelenteni szükségesnek tartottam.

Ha valaki vagy az itt kinevezett könyvekre, vagy a' Pannoniára nézve, mellynek folytatása most már sajtó alatt vagyon, engemet levele által, vagy személyesen kívánna megkeresni: jelen leszek Pesten Június elején, Karacs Ferencz Úrnál. Bétsbe a' hozzám útasítandó levelekre, a' megváltoztatott szállásom számja így tétessék fel. In der Dorotheer Gasse Nro. 1180 im 2ten Stock.

Elkészült a' Magyar Átlás is, melly 62darab Mappából és 18 árkus Repertóriumból áll nagy regál formában. Erről a' bővebb Tudósítás másszor fog kiadódni.

M á r t o n J ó s e f ,
a' Bétsi Universzításban Magyar Nyelvet
és Literatúrát tanító Profeszszor.

D. D. S.